

Národní výzkum kyberšikany učitelů

2016

O₂

Univerzita Palackého
v Olomouci

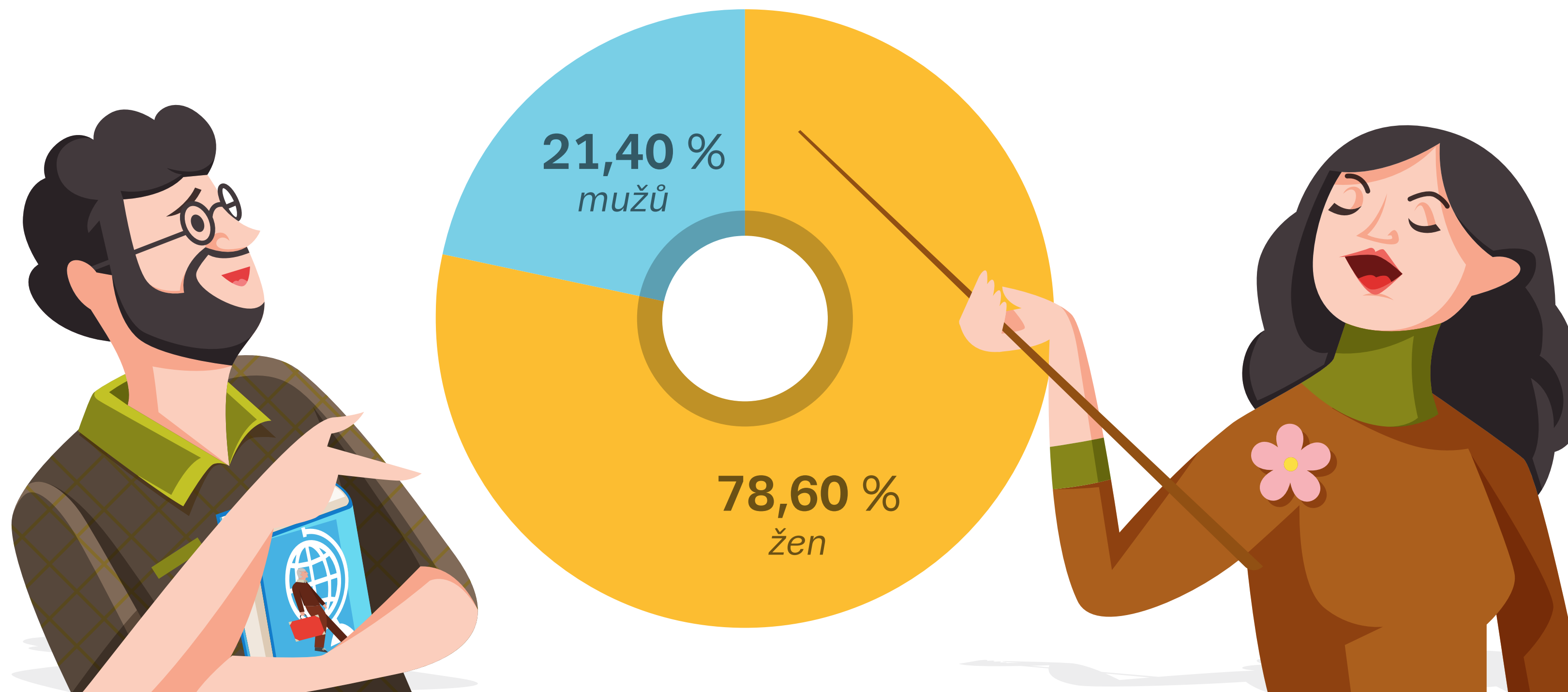
SEZNAM.CZ

Cíl výzkumu

Cílem výzkumu kyberšikany učitelů je na reprezentativním vzorku učitelů zmapovat prevalenci kyberšikany, zjistit, jaké formy kyberšikany jsou nejrozšířenější, kde nejčastěji kyberšikana probíhá, jaký má dopad na učitele, jaké strategie řešení učitelé volí a koho do řešení zapojují.

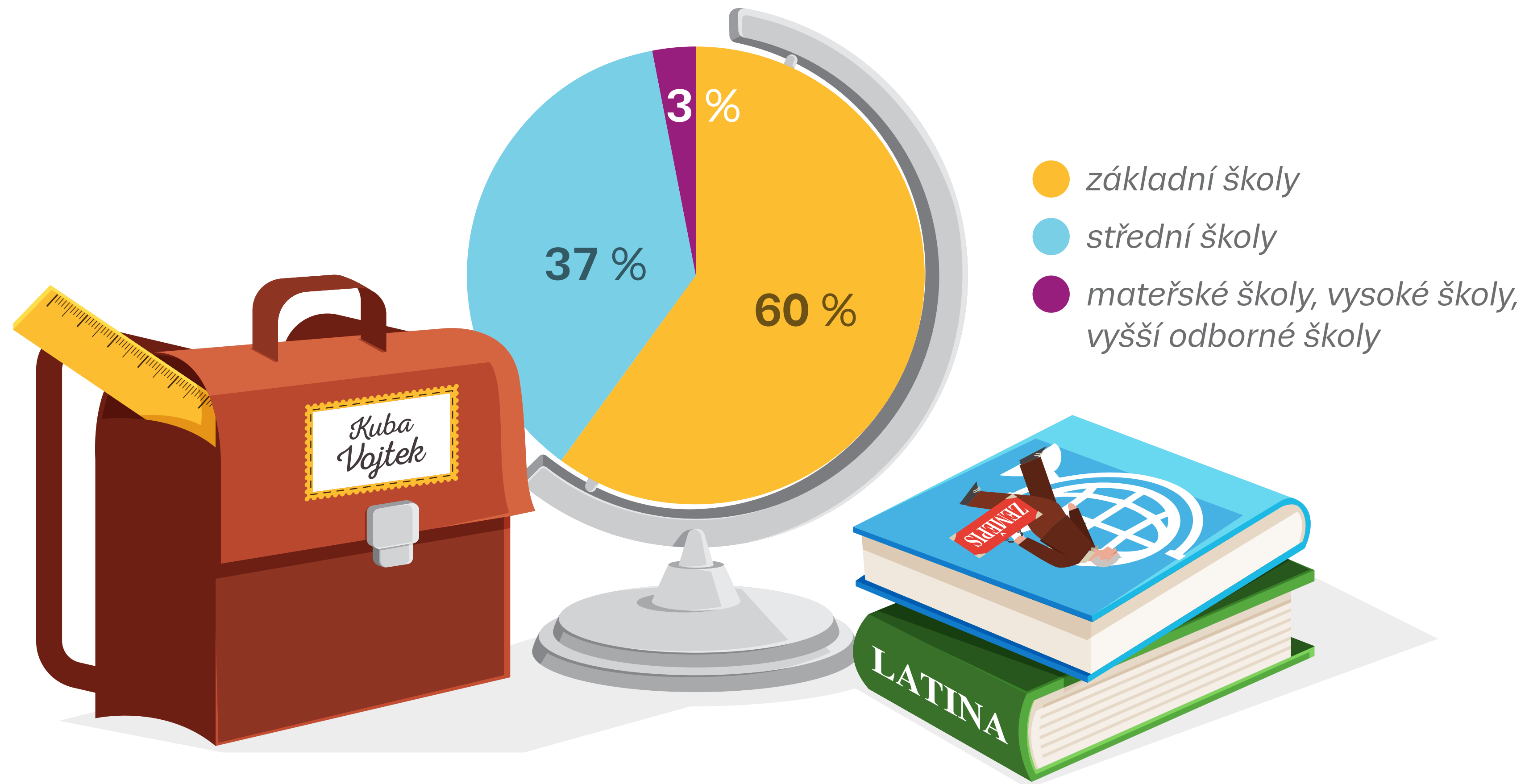

Výzkumný vzorek – 5 136 respondentů

průměrný věk **46,42** let

Výzkumný vzorek

Metodologie

Jako základní výzkumný nástroj byl zvolen anonymní online dotazník, který byl distribuován učitelům základních a středních škol na celém území České republiky. Distribuce dotazníku probíhala v součinnosti s krajskými a městskými manažery a koordinátory prevence rizikového chování, kteří zajistili distribuci dotazníku mezi učiteli jednotlivých regionů.

Kvantitativní výzkum

Distribuce e-maily prostřednictvím databáze škol

Sběr dat proběhl **od 10. 2. do 21. 3. 2016**

Nejčastější formy kybernetických útoků na učitele

29 %

verbální útoky
realizované prostřednictvím
mobilního telefonu a/či
internetu (ponižování, urážení)

26 %

obtěžování
prostřednictvím prozvánění
(opakovaně, např. večer)

12 %

vyhrožování
či zastrašování prostřednictvím
služeb internetu či mobilního
telefonu

9 %

*šíření ponižující,
zsměšňující či ztrapňující
fotografie*

8 %

průnik
do elektronického účtu (e-mailu,
účtu na sociální síti apod.)

Nejčastější formy kybernetických útoků na učitele

4 %

šíření ponižující,
zesměšňující či ztrapňující
videonahrávky

3 %

krádež identity,
zneužití elektronického účtu

2 %

vydírání
prostřednictvím internetu
či služeb mobilního telefonu

2 %

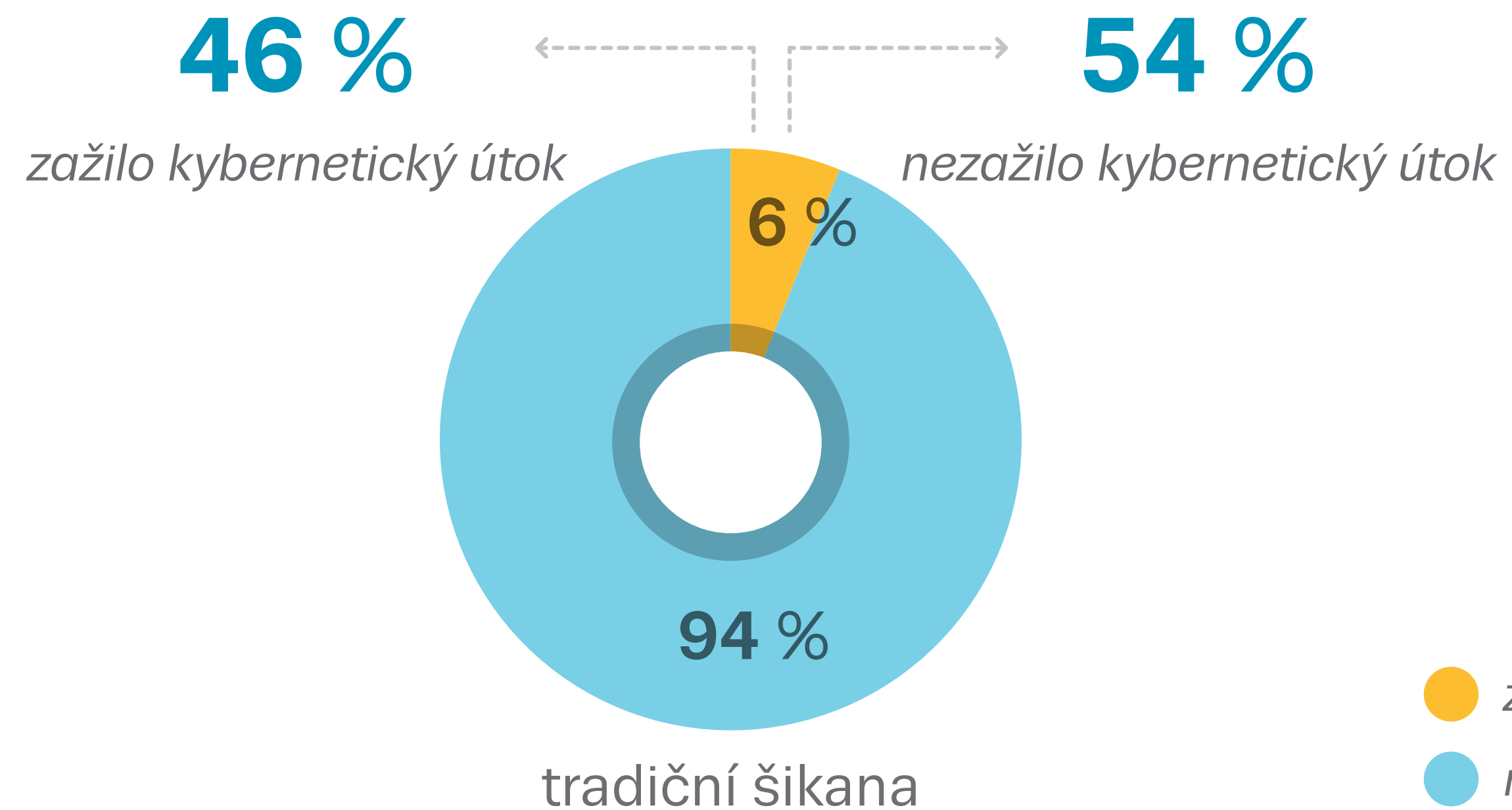
šíření ponižující,
zesměšňující či ztrapňující
zvukové nahrávky

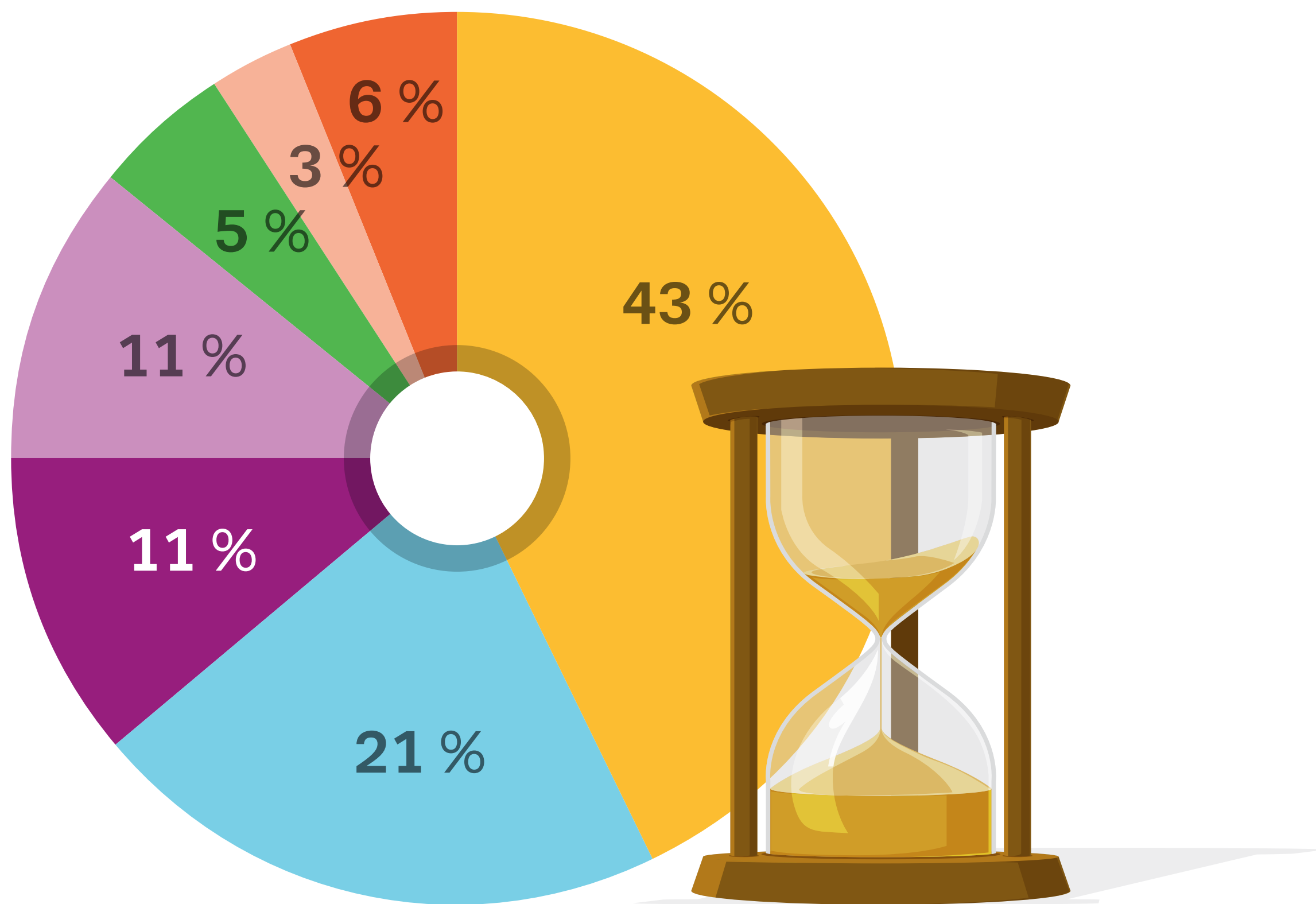
2 %

založení
falešného profilu učitele
na sociální síti

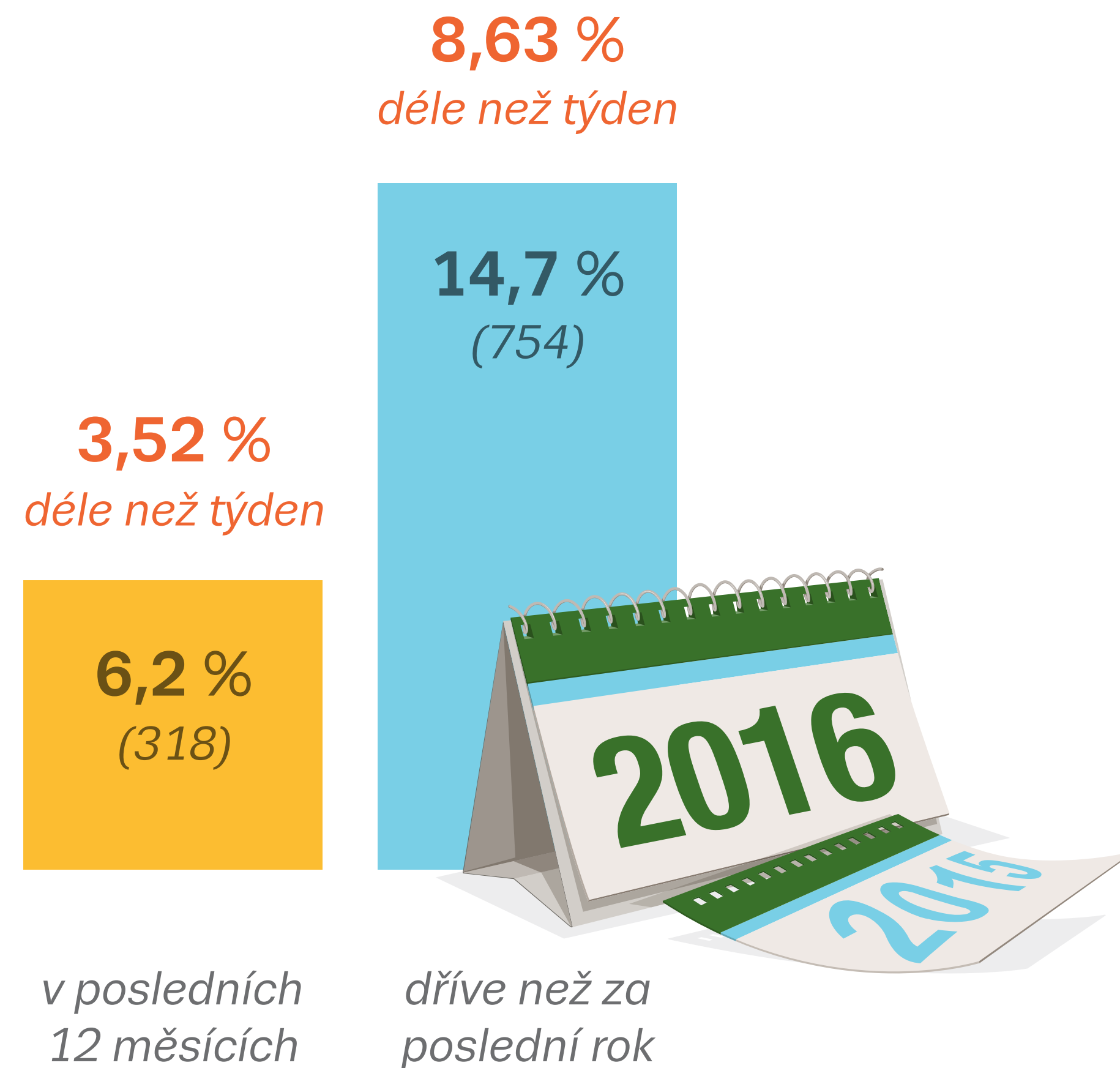
Spojitost kyberšikany a šikany

Délka útoku na učitele

- méně než 1 týden
- 1–2 týdny
- 3–5 týdnů
- 1–3 měsíce
- 4–6 měsíců
- 7–12 měsíců
- více než rok

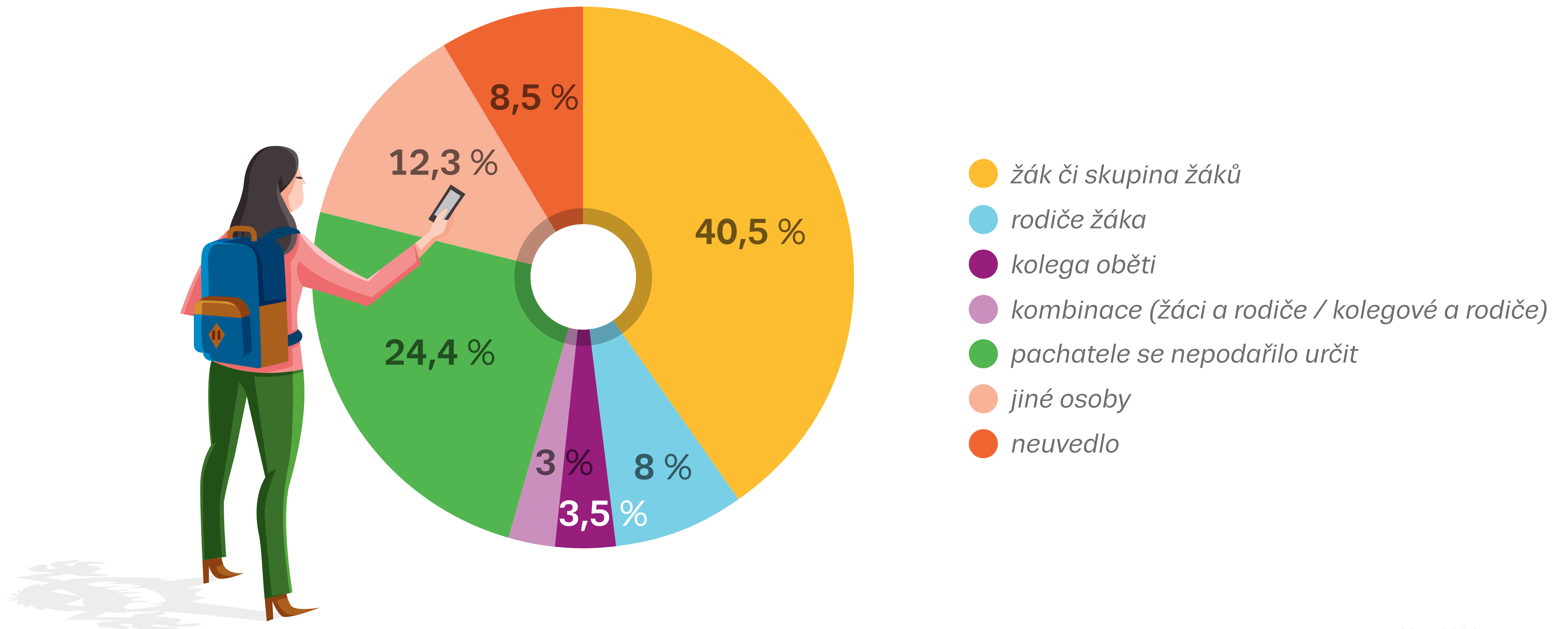

N = 5135

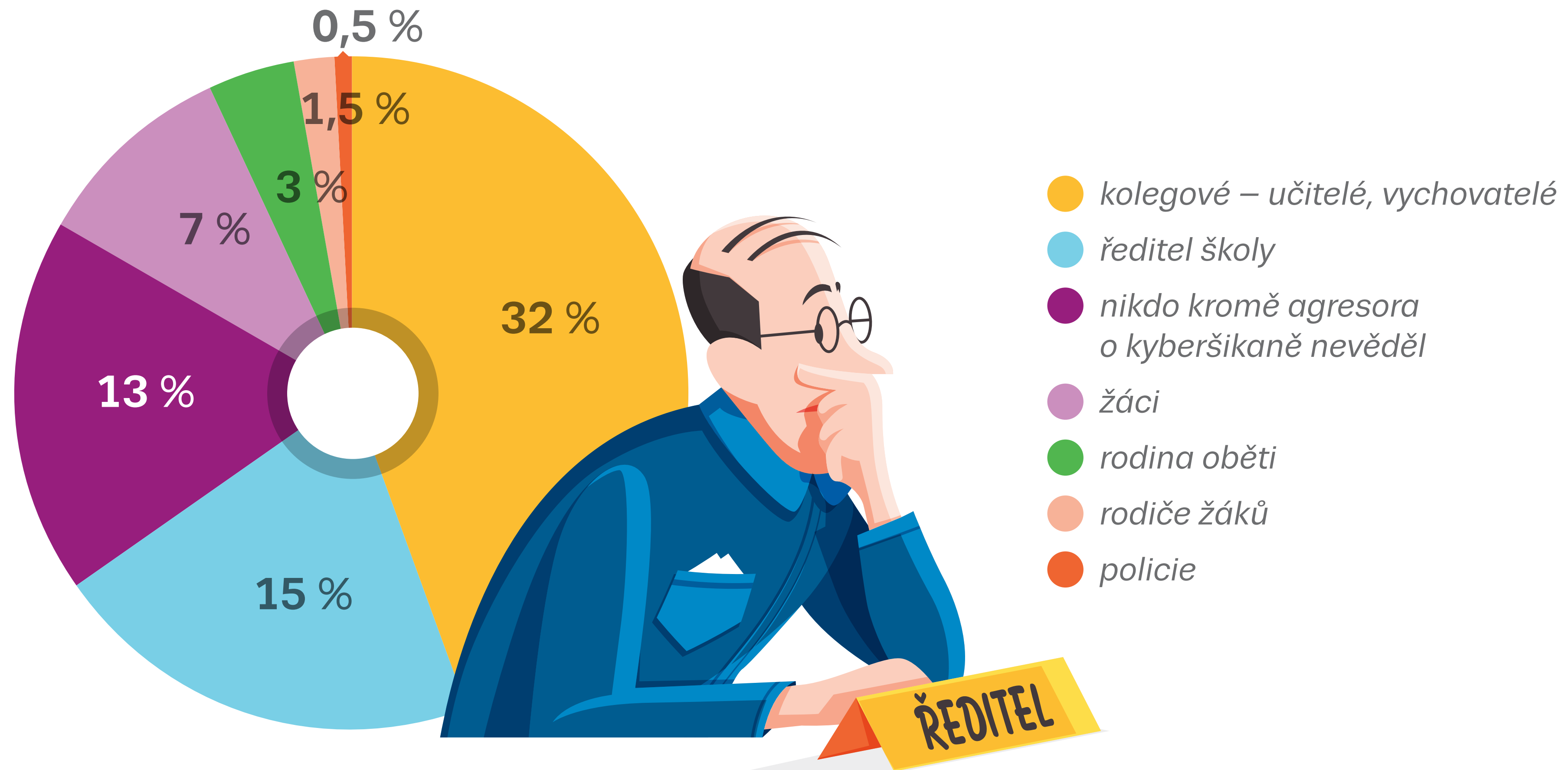
Dopad (emoční oblast, behaviorální a fyziologické dopady)

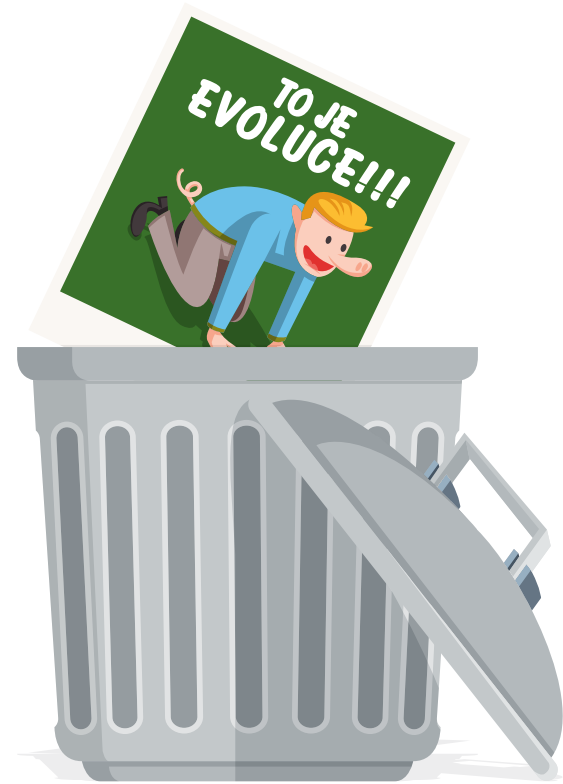
Kdo jsou pachatelé

Kdo o útoku věděl (dle názoru učitelů)

Jak byla situace řešena

22 %

vymazání
závadného obsahu (fotografie,
videa, nevhodného profilu)

17,5 %

archivace
veškerých důkazů
(záznamů komunikace)

15 %

ignorování situace
(nepokládáme ji za závažnou, proto
nepodnikáme příslušné kroky)

14,5 %

zjištění identity
pachatele (prostřednictvím
jiných žáků, průzkumem profilů
na sociálních sítích)

Jak byla situace řešena

13 %

výslech žáků
(informátorů, přihlížejších)

12 %

rozhovor s rodiči
pachatele

9 %

oznámení situace
řediteli školy a žádost
o její vyřešení

8 %

blokace profilu
pachatele

Osobní zážitky

O kyberšikaně své osoby jsem se dozvěděla od svých kolegů, kteří mě upozornili na videa, která žáci natočili mobilními telefony ve škole. Bylo natáčeno také hodně dalších kolegů z naší školy. Vymazání videí řešilo vedení školy.

žena, 50 let, 27 let praxe

V současnosti řešíme případ nahrávání vyučovacích hodin rodičem, který umístil nahrávací zařízení do synovy tašky. To bez souhlasu školy, jakož i zákonných zástupců spolužáků.

muž, 48 let, 24 let praxe

Odehrálo se před několika lety – žáci pomlouvali více učitelů na studentských stránkách školy, byly tam i nějaké fotky, nadávky. To se šířilo mezi studenty. Po odhalení těchto stránek bylo informováno vedení, celý sbor. Žáci byli potrestáni sníženým stupněm z chování a podmíněným vyloučením.

žena, 46 let, 21 let praxe

Osobní zážitky

Nešlo o nic vážného. Na internet unikla jedna fotka s komentářem, který se mě dotkl. Na dalších fotografiích byli zachyceni studenti při konzumaci alkoholu na lyžařském kurzu. Zástupce ředitele školy se k návrhu potrestat studentku stavěl odmítavě – argumentoval, že se to stalo už před měsícem. Pan ředitel přikázal studentce fotografie ze sociální sítě odstranit. Byla potrestána důtkou třídního učitele. Její matka proti potrestání vznesla protest, ale ředitel na potrestání trval.

žena, 50 let, 25 let praxe

Útok přes Facebook vůči mé osobě se odehrál již před pěti lety. Tehdy jsem byla na pozici ředitelky školy teprve 2 měsíce. Třem žákyním (9. ročník) se nelíbil můj postup při řešení problému v jejich třídě. Proto veřejně na Facebooku prezentovaly to, jak se mnou jejich vysoce postavení rodiče zatočí (byly z tzv. „lepších“ rodin). Dostaly za své hrubé a sprosté urážky trojku z chování, nicméně mě Krajský úřad po jejich stížnosti donutil vzít trojku zpět, neboť na mne útočily ve svém volném čase a ne v průběhu vyučování. To mě tehdy velice zklamalo, ale jinak jsem celou záležitost snášela poměrně dobře (i vzhledem k tomu, že se to dostalo díky rodičům do celostátních médií).

žena, 50 let, 15 let praxe

Citace

Ctirad Lolek

ředitel lidských zdrojů O2 Czech Republic

Děti jsou digitálním technologiím často otevřenější než jejich rodiče, ale i učitelé. Bohužel si nedokáží uvědomit všechna rizika nebo důsledky svého chování. Kyberšikana učitelů je pro veřejnost tabu. Oficiální čísla o tomto problému nejsou, protože vedení školy ani Česká školní inspekce o většině útoků neví. Národní výzkum zaměřený na kyberšikanu učitelů je přínosem pro českou společnost, který snad objasní, o jak velký problém jde. O2 je součástí projektu E-Bezpečí, jehož prostřednictvím jsme podpořili vznik tohoto průzkumu, ale také se podílíme na terénních vzdělávacích aktivitách a online poradenství pro rodiče.

Citace

Kamil Kopecký

vedoucí Centra PRVoK,
Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Šikana a kyberšikana jsou vážné problémy, se kterými se v praxi setkávají jak učitelé z České republiky, tak i zahraničí. Národní výzkum kyberšikany českých učitelů odhalil, že se terčem kybernetické agrese stala více než pětina českých učitelů. Ačkoli skutečně vážnou formu útoku, kterou lze nazvat kyberšikanou, zažívá jen zlomek z nich, přesto mají i jednorázové incidenty na učitele často velmi vážný dopad. Jednoduché řešení – jak zajistit, aby k šikaně či kyberšikaně učitelů v prostředí škol nedocházelo – neexistuje. Řešení spočívá v posílení spolupráce učitelů s vedením škol a také rodiči, v efektivnějším využívání veškerých zákonných možností řešení šikany a kyberšikany na úrovni škol, v efektivní podpoře práce učitelů a také v podpoře vzdělávání učitelů např. v oblasti osobnostně sociálního výcviku, výcviku v oblasti efektivní komunikace s žáky apod. V obecné rovině je pak řešením zejména zvýšení prestiže učitelského povolání – které se projeví zejména ve zvýšeních platů učitelů.

Citace

Martin Kožíšek

manažer pro internetovou bezpečnost
společnosti Seznam.cz

Výsledky národního výzkumu kyberšikany učitelů ukazují, že rizikové chování na internetu není jen problém dětí, ale i rodičů a učitelů. Ukázalo se, že aktuální kauzy spojené s velkou medializací jsou často zjednodušovány jen z toho důvodu, aby přilákaly pozornost veřejnosti a médií. Proto chceme, aby výsledky sloužily zejména k zobrazení skutečnosti a popsaly problematiku co nejdělněji. Jasně pojmenování problémů nám umožní lépe jim porozumět a díky tomu je i efektivněji řešit. Protože jsme provozovateli služeb, kterých se může tato problematika týkat, je pro nás tento výzkum cenným podkladem k vytváření funkčních opatření k ochraně našich uživatelů.

Kontakty

Univerzita Palackého v Olomouci, Centrum PRVoK PdF UP

Mgr. Kamil Kopecký, Ph.D.

kamil.kopecky@upol.cz, +420 777 146 808

PhDr. René Szotkowski, Ph.D.

rene.szotkowski@upol.cz

Centrum prevence rizikové virtuální komunikace
Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Žižkovo nám. 5, 77140 Olomouc

www.prvok.upol.cz

www.e-bezpeci.cz

Seznam.cz

Martin Kožíšek, manažer pro internetovou bezpečnost
martin.kozisek@firma.seznam.cz

Seznam.cz, a.s.

Radlická 3294/10, 150 00 Praha 5

www.seznam.cz

O2 Czech Republic a.s.

Jolana Malá, koordinátor pro CSR a Sponzoring
Za Brumlovkou 266/2, 140 00 Praha 4

sponzoring@o2.cz

www.o2.cz

SEZNAM.CZ